

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

19/1700-

4. juni 2021

Haram vindkraftverk - klage på NVEs godkjenning av justering av MTA/detaljplan

1. Bakgrunn

Ved Olje- og energidepartementets klagevedtak av 14. desember 2009 fikk Haram Kraft AS (Haram Kraft) stadfestet konsesjonen til å bygge og drive Haram vindkraftverk i Haram kommune (nå Ålesund kommune). I anleggskonsesjonen er det satt vilkår om utarbeidelse av MTA/detaljplan.

NVE godkjente 30. august 2019 MTA/detaljplan. Etter klage stadfestet departementet ved vedtak av 24. mars 2020 med krav om justering av flere turbiner.

NVE godkjente 18. september 2020 justering av MTA/detaljplan på bakgrunn av departementets vedtak av 24. mars 2020 (heretter omtalt som justering av MTA/detaljplan). Dette vedtaket er påklaget av Ålesund kommune og en rekke organisasjoner og privatpersoner.

NVE tok ikke klagene på justert MTA/detaljplan til følge, og oversendte saken til departementet ved brev av 29. januar 2021.

Ved vedtak av 5. februar 2021 godkjente NVE anleggsarbeid mellom turbin 2 og 1, i tillegg på turbin 1 til og med 28. februar 2021. Dette vedtaket er ikke påklaget og er derfor ikke være en del av departementets klagebehandling i denne saken. NVE satte vilkår om at montasje av turbin 1 kan gjennomføres fra og med 1. juli, jf. NVEs vedtak av 18. september 2020 om godkjenning av justering av MTA/detaljplan.

Ved vedtak av 11. mars 2021 avsto NVE Haram Krafts søknad om unntak fra anleggsrestriksjoner mellom turbin 1 og 2, og på turbin 1 (for å transportere og lagre turbinkomponentene til turbin 1 på oppstillingsplassen ved turbin 1). NVE ga imidlertid tillatelse til midlertidig utvidelse av kranplass ved T8 og ny midlertidig snuplass ved turbin 3. Dette vedtaket er ikke påklaget.

Ved brev av 9. april 2021 har Styret Nei til vindkraftverk på Haramsøya kommet med tillegg til klage på justering av MTA/detaljplan hvor de har lagt ved flere innspill.

Ved brev av 11. mai 2021 fra Haram Kraft skriver selskapet at de trenger tilkomst til turbin 1 i forkant den 7. juni for å spenne opp de siste fjellankrene i to runder med tre dagers mellomrom.

2. Klagene

Det er kommet 23 klager på vedtaket om godkjenning av justert detaljplan og MTA. Departementet viser til klagene og de er nærmere vurdert under pkt. 3.

3. Departementets vurdering av klagene

Distanse fra bebyggelse

Flere klager på at turbiner med den nye utformingen kommer nærmere bebyggelse på Ulla. De mener at avstanden vil bli under 800 meter, noe de mener er anbefalt minstestandard i Miljødirektoratets støyveileder M-128.

I forslaget til nasjonal ramme for vindkraft på land har NVE anbefalt at minsteavstanden fra bebyggelse til vindturbiner bør være minst fire ganger turbinhøyde. Turbinhøyden på Haram vindkraftverk blir 150 meter, og dette tilsvarer en avstand på 600 meter. Temaet er vurdert i kap. 4.1 i NVEs vedtak om godkjenning av MTA/detaljplan av 30. august 2019, hvor det fremkommer at nærmeste bebyggelse var 648 meter unna turbin 4 med daværende forslag til turbinplassering. NVE konstaterer at turbinen nå er flyttet ytterligere 95 meter sør, og at avstanden til bebyggelse på Ulla har økt. Departementet vurderer at klagene som gjelder avstand fra bebyggelse, ikke har gitt nye opplysninger og slutter seg til NVEs vurdering av klagene.

Støy

Flere klageparter mener at støyberegningene ikke er gode nok. De mener blant annet at det burde vært lagt til en ekstra sikkerhetsmargin på 3 dBA i beregningene, at støyreduert modus ikke kan bli lagt til grunn for "worst case", at det er for sent med gjennomføring av støymåling innen to år etter idriftsettelse og at flere parametere er feil. Ålesund kommune skriver at det ikke kommer frem om Statens forurensningstilsyn (nå Miljødirektoratet) har vært involvert i saken.

NVE skriver at de benytter Miljødirektoratets veileder «M-128» og retningslinje «T-1442» i saksbehandlingen og har jevnlig dialog med Miljødirektoratet om tolkning av veilederen. NVE

skriver at støy er vurdert i kap. 3.1 i NVEs vedtak om godkjenning av justeringen av MTA/detaljplan den 18. september 2020 og kap. 4.4 i NVEs godkjenning av MTA/detaljplan 30. august 2019. Departementet er enig med NVE i at klagen ikke har gitt nye opplysninger som tilsier at vurderingene i godkjenning av MTA/detaljplan og dens justeringer er feil.

Parametervalg

Flere klager mener at det er uakseptabelt at konsesjonæren ikke har skrevet mer om turbulens i utredningene, da Haramsøya har et landskap som typisk fører til mye turbulens.

NVE har bedt konsesjonæren om å vurdere turbulens i området, og i de nyeste støyberegningene har Haram Kraft vurdert at det ikke er nødvendig med ekstra sikkerhetsmargin pga. begrenset turbulens på Haram. Departementet er enig med NVE i at klagen ikke har gitt nye opplysninger om turbulens. Departementet mener at dette er tilstrekkelig vurdert og begrunnet i vedtaket av 18. september 2020.

Lovligheten av private støyavtaler

I klagen er det anført at det er uakseptabelt med støyavtaler hvor konsesjonæren betaler seg ut av vilkåret om å ikke overstride L_{den} 45 dBA.

I anleggskonsesjonen av 7. februar 2019 står det følgende: "*Med mindre det finnes annet grunnlag, skal støynivået ved bygninger med støyfølsom bruk ikke overstige L_{den} 45 dBA. Dersom konsesjonær mener at bygninger med støynivå over L_{den} 45 dBA ikke har støyfølsom bruk, skal dette dokumenteres i detaljplanen.*"

NVE skriver at det ved godkjenningen av justert MTA/detaljplan av 18. september 2020 ble satt vilkår om at vindkraftverket "*skal bygges og drives på en måte som gjør at støynivået ved bygninger med støyfølsom bruk ikke skal overstige et worst case-nivå på L_{den} 45 dBA, jf. M-128s veiledning*". I vilkåret fastsatt i godkjenning av justert MTA/detaljplan har NVE erstattet dette "*med mindre det finnes annet grunnlag*" med "*jf. M-128s veiledning*." NVE viser til at det i "M-128" står skrevet at "*Kompensasjonsordninger kan vurderes i de tilfeller der støyfølsom bebyggelse er lokalisert i områder med store støyvirkninger.*" NVE mener derfor at det nye vilkåret ikke skal tolkes innskrenkende, og at det derfor åpnes for å overstige L_{den} 45 dBA hvis det inngås en avtale med grunneier.

Departementet mener at dersom konsesjonæren ikke lykkes med å oppnå enighet om frivillig avtale med en eier, er det konsesjonærens ansvar å sørge for plassering av turbinene som gjør at retningslinjen ikke overskrides.

Skyggekast

Flere av klagerne mener omfanget av skyggekast fremdeles er uakseptabelt, da det er beregnet at flere boliger potensielt kan få skyggekast over grenseverdiene.

Skyggekast er vurdert i kap. 3.2 i NVEs vedtak om godkjenning av justert MTA/detaljplan. Haram Kraft skal benytte et system som skal sørge for at turbiner stanser automatisk hvis

grenseverdiene for skyggekast overskrides. Dette skal sikre at ingen boliger vil oppleve skyggekast over grenseverdiene. Vilåret om automatisk nedstenging vil bli fulgt opp av NVE på lik linje som alle andre vilkår. Departementet kan ikke se at det er nye opplysninger i saken som tilsier at vurderingene i godkjenning av MTA/detaljplan og dens justeringer er feil.

Iskast

Flere av klagerne anfører at det burde være nulltoleranse mot iskast langs fylkesveien, og at det er uakseptabelt at fjellet ikke kan brukes til rekreasjon fra oktober til april pga. fare for iskast. Kap. 3.3 i NVEs vedtak om godkjenning av justert MTA/detaljplan omhandler denne problematikken. Departementet mener at klagen ikke har gitt noen nye opplysninger om iskast, og fastholder NVEs vurdering.

Naturmangfold

Flere av klagepartene mener at turbin 1 ikke er blitt flyttet langt nok fra fuglereservatet og at grensene for reservatet er satt slik at deler av hekkeområdet ligger utenfor reservatet. Departementet viser til NVEs vurdering av dette ved godkjennelse av justering av MTA/detaljplan pkt. 3.5 og mener det ikke er kommet nye opplysninger om dette i klagen. Departementet opprettholder NVE vurdering av den nye justeringen av turbin 1.

Når det gjelder klagen på at turbin 2 er flyttet nærmere forekomsten av orkideen purpurmarihand, skriver NVE at de har mottatt miljørapport hvor konsesjonæren har gjort rede for kartlegging og avbøtende tiltak. Departementet mener at klagen ikke har gitt nye opplysninger om naturmangfold og fastholder NVEs vurdering. Departementet har i denne vurderingen lagt vekt på at utbygger har satt opp kumringer i betong, slik at plantene ikke vil bli overkjørt ved et uhell.

Når det gjelder klagen med hensyn til naturfare og lysmerking viser departementet til NVEs vedtak om godkjenning av justert detaljplan/MTA-plan av 18. september 2020 hvor dette er vurdert.

Restriksjoner i arbeidet mellom turbin 2 og 1, og på turbinpunkt 1

Haram Kraft ba i søknaden om endret MTA/detaljplan om at restriksjonsperioden for anleggsarbeidet ble endret slik at det skulle bli mulig med turbinmontasje før 31. juli. NVE endret vilåret slik at turbinmontasje kan skje fra 1. juli. «Nei til vindkraftverk på Haramsøy» klager på at vilåret om restriksjonene i arbeidet mellom turbin 2 og 1 og på turbinpunkt 1 er justert, slik at det er åpning for turbinmontasje fra og med 1. juli, istedenfor 31. juli. Selv om dette arbeidet har blitt beskrevet som lite støyende, skriver de at endringer i aktiviteten så nær fuglereservatet vil være forstyrrende for hekking.

I forbindelse med den innledende klagebehandlingen i NVE, presiserte Haram Kraft overfor NVE at selskapet primært hadde behov for å kunne utføre turbinmontasje fra midten av juni. I klageoversendelsen fant NVE at vilåret om anleggsrestriksjoner mellom turbin 2 og 1 og på turbinpunkt 1 kan justeres til å gjelde fra og med 28. februar, men overlot det til

departementets klagebehandling å ta stilling til om øvrige restriksjoner bør opprettholdes eller endres.

Ved vedtak av 5. februar 2021 tillot NVE anleggsarbeid mellom turbin 2 og 1, i tillegg på turbin 1 til og med 28. februar 2021. Dette vedtaket er ikke påklaget. NVE satte vilkår om at montasje av turbin 1 kan gjennomføres fra og med 1. juli jf. vedtak av 18. september 2020.

I klageoversendelsen av justert MTA/detaljplan skriver NVE at restriksjoner i anleggsarbeidet mellom turbin 2 og 1, og på turbinpunkt 1 i juni måned er vurdert tidligere. Departementet er enig i at dette spørsmålet er behandlet tidligere, og departementet vil derfor i denne omgang vurdere om Haram Kraft kan få tilkomst til turbin 1 den 7. juni for å spenne opp de siste fjellankrene.

Ved brev av 11. mai 2021 fra Haram Kraft skriver selskapet at de trenger tilkomst til turbin 1 i forkant den 7. juni for å spenne opp de siste fjellankrene i to runder med tre dagers mellomrom. De skriver at dette arbeidet ikke er av støyende karakter og det er kun to personer som utfører arbeidet. Strømaggregatet og hydraulikkpumpen gir kun en jevn svak dur og er ikke merkbar fra 50 til 100 meters hold. Den første boltstrammingen tar om lag 10-12 timer totalt og er planlagt utført 7. juni. Etter tre døgn går de tilbake og strammer opp igjen. Dette tar om lag åtte timer. Videre ber selskapet om å få montere turbin 1 fra 14 juni. Selve turbinmontasjen tar tre dager, pluss en dag i hver ende for montering og demontering av kran.

Haram Kraft har overfor departementet opplyst at opprinnelige planer tilsa at turbinmontasje skulle startes i 2020, og at restriksjonsperiodene da ikke ville gi utfordringer i fremdriften. På grunn av klagebehandlingen på MTA-planen og utsatt iverksettelse av vedtaket, måtte Haram Kraft reforhandle avtalen med turbinleverandøren slik at monteringsarbeidet ble skjøvet over i 2021. I den forbindelse lot deg seg ikke gjøre å få turbinleverandøren til å montere turbin 1 etter 1. juli, da monteringsressursene fra det tidspunktet var bundet til andre oppdrag slik at Vestas må demobilisere kran og mannskap. Haram Kraft opplyser at dersom turbin 1 ikke lar seg montere i juni, må sannsynligvis kran og mannskaper returnere til Hamsø et stykke ut på høsten, trolig i oktober, for å montere denne turbinen da.

Vilkåret i godkjenningen av MTA/detaljplan av 30. august 2019 lyder som følger:
«Anleggsarbeid mellom turbin 2 og 1, i tillegg til på turbinpunkt 1, skal ikke foregå i perioden februar – juli». NVE skriver at det i saken er blitt presisert at dette gjelder fra 01.02 til 31.07, (1. juli for turbin 1) og at det gjelder alt anleggsarbeid. (Departementets understreking).

Departementet viser til godkjenning av MTA i august 2019 der det blant annet heter om restriksjonsperioden:

"NVE har vært i kontakt med Norsk institutt for naturforskning (NINA), som gjennomførte forundersøkelser på fugl for Haram vindkraftverk. I epost datert 21.06.2019 påpeker NINA at det er løst fjell langs kanten nordvest av Hamsø. De mener det derfor er fare for at mange av hekkeplasser oppunder kanten kan rase ut i forbindelse

med sprengningsarbeid like innenfor fjellskrenten. NVE bemerker at dette er særlig aktuelt for anleggsarbeidet ved turbin 1, i tillegg til veien mellom turbin 2 og 1. Vi mener også at anleggsaktivitet knyttet til etablering av et vindkraftverk er av en annen art enn landbruksaktivitet, og at det er en reell risiko for at hekkeplasser kan bli forstyrret. På bakgrunn av dette vil vi sette vilkår om at anleggsarbeid på veien mellom turbin 2 og 1, i tillegg til turbinpunkt 1, ikke skal foregå i hekkeperioden februar - juli. Vi vil også sette vilkår om at utbygger ved sprengningsarbeid fokuserer på å begrense forstyrrelsene for naturreservatet."

Departementet bemerker at selv om restriksjonsperioden skulle omfatte enhver form for anleggsarbeid, er det klart at det var hensynet til å unngå sprengning med fare for rystelser og utrasinger som var sentralt i begrunnelsen for pålegget. Dette bør tas i betraktning i spørsmålet om det skal tillates fravik.

Når det gjelder anleggsarbeid i juli, er det hensynskrevende arter som i størst grad vil kunne påvirkes i denne perioden. Multiconsult har utført befaringer på Haramsøya og det vestlige naturreservatet under vårens hekkesesong, for å kartlegge rovfugl. Det er kun observert en sannsynlig hekkelokalitet for vandrefalk i god avstand fra nærmeste turbin. Hekkelokalitet for vandrefalk er oppgitt å være 50 meter lavere og 230-240 meter unna turbin 1. Vandrefalken er kategorisert som livskraftig i Norsk Rødliste og er dermed ikke en truet art.

Departementet viser til at Haram Kraft har risikoen for fremdriften i anleggsarbeidene, herunder om forsinkelse skulle oppstå som følge av offentlige behandlingsprosesser. Departementet skal imidlertid bemerke at Haram Kraft hadde små forutsetninger for å forutse de betydelige forsinkelsene som oppsto i kjølvannet av NVEs godkjenning av MTA og detaljplan i 2019.

Det faktiske arbeidet som ønskes gjennomført, er beskjedent og innebærer ikke sprengning eller arbeid av tilsvarende karakter som kan gi rystelser og utrasing, slik NINA i 2019 mente måtte unngås i restriksjonsperioden. Departementet tar til etterretning at eventuell senere montasje av turbin nr. 1 innebærer at kran og mannskaper må mobiliseres igjen i oktober. Departementet viser i den forbindelse til at ilandføring av utstyr med skip på Haramsøy har møtt betydelige hindringer i form av fysiske demonstrasjoner og har lagt beslag på vesentlige politiressurser for å kunne gjennomføres på en forsvarlig måte. Departementet legger til grunn at disse operasjonene har vært en belastning på lokale og sentrale myndigheter, befolkningen på Haramsøy, politiet og tiltakshaver, og mener det er i alles interesse at turbinmontasjen kan avsluttes uten behov for å måtte gjenopptas senere. Departementet legger også noe vekt på at kostnadene ved å utsette dette arbeidet er betydelige.

Med bakgrunn i den beskjedne fare for skade på naturmangfold som kan oppstå ved turbinmontasje i juni, veid opp imot de betydelige fordelene en avslutning av arbeidet innebærer, finner departementet at søknaden om justering av restriksjonsperioden kan innvilges.

4. Konklusjon

Klagene tas ikke til følge. NVEs vedtak av 18. september 2020 om godkjenning av justering av MTA/detaljplan stadfestes med følgende endring:

Haram Kraft gis anledning til forspenning av fjellankre på turbinpunkt 1 fra 7. juni og montasje herunder opp/nedmontering av kran, av turbin nr. 1 fra 14. juni.

Departementets vedtak i klagesaken kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd, første punktum.

Med hilsen

Trond Ulven Ingvaldsen (e.f.)
avdelingsdirektør

Tollef Taksdal
underdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi
Norges vassdrags- og energidirektorat

Adresseliste			
Anna Ulla			
Bendik Ulla			
Brit og Marit Heggenhougen			
Haram Kraft AS	Skorgenes	6390	VESTNES
Herbjørg Karin Longva			
Ingrid Haram			
Jarle Åkre			
Johan Ulla			
Jørgen Åkre			
Knut Hallvard Ulla			
Lars Ulla			
Mari A. Aakre Hatlestad			
Møre og Romsdal fylkeskommune	Fylkeshuset	6404	MOLDE
Nei til Vindkraftverk på Haramsøy			
Ottar Ulla og Åse Otterholm			
Peder Ulla			
Simen Ulla			
Sissel Ekeland			
Statsforvalteren i Møre og Romsdal	Postboks 2520	6404	MOLDE
Steinar Åkre			
Stig Henning Fjørtoft	Fjellbu 29	6270	BRATTVÅG
styreleder for Nei til Vindkraftverk på			
Haramsøya Birgit Oline Kjerstad			
Ullahytter v/Terje Tvedt			
Wenche Eide			
Zephyr AS	Postboks 17	1701	SARPSBORG